

De maan ziet eruit als een oor, hij hangt half krom boven de donkere landweg en luistert witter dan Avonmore Milk* mee vanuit de hemel. Als mijn moeder vanaf de passagiersstoel zonder enige waarschuwing ‘Daar verderop begint Velgow!’ zegt, is de maan de enige die haar echt hoort. Ze zou dat eigenlijk opgetogen moeten roepen, maar ze zegt het net zo verveeld als de oude gezusters Black van de overkant dat vroeger deden, als ze op hun oprijlaan stonden en in duet vertelden dat ze weer alleen *lamb stew* voor het diner hadden gekregen.

Vroeger, dat is helemaal niet lang geleden.

Vroeger duurde tot vanochtend, ongeveer tot het moment waarop de blauwe taxi voor het huis stond en wij ons Ierse leven in de kofferbak moesten stouwen om van Dublin naar Duitsland te verhuizen. Naar Velgow, het dorp van onze moeder, waar ze al twintig jaar geen voet meer heeft gezet en geen van haar kinderen ter wereld heeft gebracht.

Airport, please.

Make it stop, please.

Het was nog donker toen we vertrokken, het daglicht konden we alleen op het vliegveld en vanuit het vliegtuig zien. Nu is het avond, en het is alweer donker. Ik zie nergens licht, alleen de maan en het licht van koplampen. We zijn pas drie uur in Duitsland, mijn moeder, mijn

* Voor de toelichting van woorden, zie de verklarende woordenlijst vanaf p. 178.

broer, mijn zus en ik, maar nu al is alles verkeerd. Het landschap en de vreemde huizen, de januarimaand en de naar kokos stinkende luchtverfrisser op de spiegel voorin. En vooral de kant van de straat waarop we rijden. Om de zoveel mijl sta ik op het punt de Duitse grootvader ‘Keep left!’ toe te roepen, totdat me nog net op tijd te binnen schiet dat ik niet thuis ben, en dan hou ik mijn mond maar.

We rijden gewoon door. Langs ‘Daar verderop begint Velgow!’, voorbij masten met laaghangende elektriciteitsdraden en langs een geel bord met een zwart opschrift. We rijden weg van de duisternis, recht de duisternis in. Maar hoewel het hier zo donker is, heb ik niet het gevoel dat er in deze omgeving iets ergs zou kunnen gebeuren. Alles ziet er onschuldig uit, hoegenaamd niet levensgevaarlijk.

Ik kan nog niet weten hoezeer ik het mis heb.

De auto van de Duitse grootvader rijdt verder door de lege, donkere avond. Alles blijft hetzelfde. En plots benijd ik de Ierse emigranten die in de vorige eeuw de boot van Cork naar Amerika hebben genomen. Ik benijd iedereen die toen zeeziek was, vol luizen en dromen, en die ten slotte met een begroeting door het vrijheidsbeeld werd beloond. Maar omdat Velgow New York niet is, worden wij alleen door een oude graansilo begroet, waar iemand *Lügenpresse* – liegende pers – en *I love Angelina Wuttke* op heeft geschreven. Het woord *Lügenpresse* is door de zon verbleekt, maar Angelina Wuttke verspreidt een rode glans in het licht van de koplampen. De liefde voor haar lijkt nog pril te zijn.

Mijn broer, mijn zus en ik zitten op de achterbank, dicht op elkaar geperst, gerangschikt volgens leeftijd. En volgens droefheid. Mijn

zusje Aoife links naast me is het droevigst van ons drieën. Sinds ze vorig jaar heeft gehoord dat we weg moesten uit Dublin en in Velgow moesten gaan wonen, zegt ze niets meer in het Duits, geen woord. Wanneer Aoife zich iets voorneemt, lukt het haar ook: al maanden praat ze afwisselend Engels en Iers. En omdat ze nog niet zo lang Iers aan het leren is, zijn dat alleen maar zinsflarden uit *The Children of Lir*. Bijna iedereen in Ierland kent die oude legende. Alleen mijn Duitse moeder niet, vooral niet in het Iers. En soms kan ze niet meer verstaan wat haar eigen dochter zegt.

Maar sinds we hier zijn, zegt Aoife sowieso niets meer. Toen we vanochtend vanuit het zuiden naar het noorden reden, op weg naar het vliegveld van Dublin, zong ze nog met bevende stem: *Hurry back to me / my wild calling / it's been the worst day / since yesterday*. En daarna huilde ze, eerst met harde snikken, en vervolgens steeds zachter, zachtjes, stil. Het enige wat ik sindsdien van haar heb gehoord, is het geknor van haar maag, want ze heeft na het ontbijt niets meer gegeten.

Ik vraag me af hoe de mensen in Velgow Aoifes naam zullen uitspreken, waarschijnlijk net zo verkeerd als de Duitse grootvader. ‘Jij moet Eufe zijn’, zei hij op het vliegveld. Ze keek hem alleen boos aan, schudde langzaam haar hoofd en zei steeds weer: ‘Tiiiifa.’ Elke keer maakte ze de eerste lettergreep nog een beetje langer, en met haar breed uitgerekte mond zag ze eruit alsof ze glimlachte.

De Duitse grootvader schudde toen ook zijn hoofd, keek even naar mijn moeder en ging gewoon door. ‘Jij moet Dara zijn’, was zijn volgende programmapunt. En Dara was Dara, daar viel niet aan te tornen. Hij zit naast me, is zestien en het minst droevig van ons

drieën. Hij heeft nog geen enkele keer geklaagd en het kan hem allemaal niet veel schelen. Niemand weet wat mijn broer echt denkt, niemand kan in zijn hoofd kijken. Op school waren alle meisjes verliefd op hem, omdat ze genoeg hadden aan de buitenkant van zijn hoofd, vooral aan zijn krullende wimpers. Een van die meisjes was stevast bij ons op visite.

Maar het was telkens een ander meisje.

Ik, Emma, zit in het midden en ik ben half droevig en half helemaal niets. Het voelt alsof ik vroeg in de ochtend bij Seapoint onder water ben. Samen met granda Eamon, met wie ik net zo lang kan duiken tot de golven boven ons zich zorgen maken. Soms is het goed als je zelf onder water bent en de anderen niet, want anders word je gek. Dat zei hij altijd. Ook nu in de auto beleef ik alles alsof ik onder water ben: het leven en de verhuizing, en het feit dat niemand van ons drieën echt ja heeft gezegd, ook mijn vader niet en mijn Ierse grootouders nog veel minder.

Velgow strekt zich achter ons uit.

Het dorp waar mijn moeder is opgegroeid, in een leven voor onze tijd.

In een leven voor ons leven.

Ze maakt een geluid dat opgelucht klinkt. Geen idee waarom, want achter het autoraam zijn er alleen akkergronden en een paar huizen te zien, en heel die troosteloze avond. Ik vraag me af waarom Aoife eindelijk niet roept dat ze onmiddellijk naar huis wil, of ergens anders heen. Maar niets van dat alles. Ze zit stil naast me, en ook Dara zwijgt. Hij zelfs zonder tranen, omdat hij opgaat in zijn telefoon.

We rijden door het dorp en de Duitse grootvader wijst naar iets wat

ooit een winkel moet zijn geweest. Boven de deur staat in verbleekte letters: FRUIT GROENTEN DIEPVRIESWAREN. Hij zegt: 'Konsum: gesloten.'

'We blijven niet voor eeuwig,' antwoordt mijn moeder, en meteen daarop vraagt ze waarom de straat hier eigenlijk nog altijd Thälmannstraße heet. Maar de grootvader rijdt gewoon door en na een poosje bromt hij: 'Kleuterschool: gesloten.'

Even later gebaart hij naar een groot, vuil huis van rode baksteen en hij zegt: 'Wolfgang Jensen: gesloten.'

Mijn moeder krimpt ineem en kijkt naar haar vader: 'Gesloten? Wat, hoezo, wat bedoel je daarmee?'

'Wel, hij heeft zich ...'

Dan schiet het hem te binnen dat er achter in de auto kinderen zitten. 'Er zitten kinderen achterin,' zegt hij. 'Ik vertel het je later wel.'

Wanneer iemand Dara en mij kinderen noemt, heeft die er niets van begrepen. Bovendien weet ik precies wat hij bedoelt.

Maar als we een tel later langs een café rijden dat Zeekroeg heet, zegt hij niet: 'Gesloten', maar gromt hij minachtend: 'Nieuwe mode.' Misschien verwijst hij naar de poster op de deur, waar 's *Donderdags yoga 50-plussers* op staat. De naam Zeekroeg is eigenlijk niet toepasselijk, want je moet naar het schijnt vanuit Velgow een eeuwigheid rijden om zelfs maar een piepklein stukje zee te vinden. Als we langs een bakkerij met het opschrift *Schwabes Fijnste Brood en Banket* rijden, trekt mijn moeder voor het eerst een mondhoek omhoog. Dat kan ik vanaf de achterbank zien. Waarschijnlijk gaat achter die ene mondhoek alle blijdschap schuil waar ze vandaag toe in staat is. De blijdschap over een winkel met hard Duits brood. Ik kan me niets ergers voorstellen.

Maar een poosje later kan ik dat wel.

Ik weet niet waarom het juist nu gebeurt. Misschien is het net als bij een portret dat na jaren plots van de muur valt, zomaar. Of net als bij een vader die na jaren plotseling weggaat, ook zomaar. In elk geval begint het precies nu: voor het eerst in weken voel ik me niet langer alsof ik onder water ben, niet langer beschut. Voor het eerst ben ik weer boven, buiten, op de wereld aangespoeld.

Het komt als een schok.

Ineens kan ik alles helder zien.

Ik kan zien dat alles verdwenen is.

Als de Duitse grootvader op een tuin met een kapot hek afstevent en voor een huis stopt, stappen we uit, en dan moet Aoife overgeven. Met een golf die de kleur van haar ontbijt heeft, begroet ze niet de grond van Velgow, maar alleen mijn gymschoenen. Ik gil: 'Jaysus, Mary and Joseph!', en wel zo hard dat mijn moeder ontzet 'Emma!' roept en de Duitse grootvader 'Dat begint al goed' bromt. Als ik Aoife een tel later wil omhelzen, schudt ze me van zich af.

Daar sta ik dan, met Aoifes plakkerige droefheid op mijn gym-schoenen, en ik voel me vreemd en alleen. Niemand zegt nog iets tegen me, hoewel mijn moeder net nu zou moeten toegeven dat het een slechte ruil was, Dublin tegen Velgow. Maar ze laten me staan. Mijn moeder bekommert zich om Aoife en daarna stappen ze, nog zonder bagage, over het grindpad naar de voordeur. Zelfs Dara loopt gewoon van me weg.

Ik hou mijn adem in, omdat ik de nieuwe geur van mijn gym-schoenen niet kan verdragen, en bijna verlang ik terug naar de kokosstank uit de auto. Met een ruk sla ik mijn armen over elkaar, wat volkomen zinloos is, want er is toch niemand die me ziet. Maar zo

kan gelukkig ook niemand aan me zien welk besluit ik stiekem neem, voor een huis aan het eind van de wereld, met gymschoenen aan die een ontbijtkleur hebben. Precies hier, precies nu weet ik dat ik zo snel mogelijk zal teruggaan.

Naar huis.